

Прочитайте обрані статті книги Джуліана Баджіні. Свиня, яка хотіла, щоб її з'їли (додана у класі у рубриці "Матеріали"). Скористайтесь перекладачем за потреби. Оберіть історію і обговоріть у групі до 3 людей максимум (у крайньому разі може презентувати 1 людина одну історію, якщо ви некомандний гравець). Презентуйте у класі (5-6 хвилин):

5. Історію і її філософське джерело
6. Філософську проблему, яку вона піднімає
7. Запропоновані автором варіанти вирішення проблеми і контраргументи до них
8. Ваші власні варіанти внеску у дискусію і вирішення проблеми.
9. Дайте відповіді на питання і контраргументи, які поставлять ваші колеги і викладач у класі.

Тема: The invisible gardener

1) Історію і її філософське джерело

2) Філософську проблему, яку вона піднімає

Притча “Невидимий садівник” описує діалог двох персонажів: Стенлі та Лівінгстона. Понад два тижні вони спостерігали за мальовничою галявиною і почали сперечатися про те, чи існує садівник який за нею доглядає, адже за той час, який вони там провели, вони нікого не помітили.

Лівінгстон допускає, що існує якийсь невидимий та невловимий садівник, в той час як Стенлі наполягає на тому, що ніякого садівника не існує, адже за весь час вони нікого не побачили та не почули жодного звука. Лівінгстон продовжив наполягати на існуванні доглядача галявини, Стенлі в свою чергу розлютився і запитав “Яка різниця між мовчазним, невидимим, невловимим садівником і відсутністю садівника взагалі?”.

Отже, суть притчі в тому, що чим більше Лівінгстон захищає свою віру в садівника, тим більш «порожнім» стає його твердження. Він постійно прибирає всі можливі характеристики садівника, щоб його не можна було перевірити.

Це алегорія на віру в Бога: віруючі бачать «руку Творця» у світі, але чим більше пояснень дає наука, тим більше Бог, умовно кажучи, відступає «в тінь» - стає невидимим, невловимим, і т.д.

Вікіпедія каже, що автором притчі є Джон Віздом - британський філософ і психолог. Його головна тема - філософія мови та релігії, тобто як мова формує наші уявлення про світ, у тому числі релігійні переконання. Притча «Невидимий садівник» (есе «*Gods*», 1944–45) принесла йому найбільшу славу. Віздом використав її, щоб показати, що суперечки про Бога часто схожі на суперечки про садівника: одна сторона завжди може адаптувати аргументи так, що їх неможливо спростувати.

Його ідея була підхоплена й популяризована Ентоні Флю, якого в книзі вказано автором притчі, і яка була опублікована в його роботі “Теологія та фальсифікація”. Саме завдяки йому ця історія стала класикою сучасної філософії релігії. Ентоні Флю ****- це також британський філософ, один із найвідоміших представників аналітичної філософії XX століття. Найбільшу славу йому принесла критика релігійних вірувань: він доводив, що більшість тверджень про Бога є нефальсифікованими (такими, які *принципово неможливо спростувати*, бо вони сформульовані так, що будь-які факти їх не зачіпають), а отже - беззмисловими.

Цікаво, що наприкінці життя Флю змінив свої погляди: він визнав існування «першопричини» чи «розумного задуму», але це був не Бог у традиційному релігійному сенсі. Одна з його книг («Бог є») описує існування Вищого розуму як єдиний логічний феномен існування Всесвіту.

Щодо **філософської проблеми**, яку піднімає дана історія.

Притча ставить центральне питання: чи мають сенс твердження, які неможливо спростувати? ****Флю тут спирається на принцип фальсифікації:

Спростовуваність (або критерій **Карла Поппера**; принцип фальсифікації) — це важлива концепція у філософії науки. Щоб гіпотеза була спростовуваною, ми повинні мати змогу вказати, яке спостереження або результат якого фізичного експерименту можуть її спростувати. Наприклад, твердження «всі ворони чорні» може бути заперечене фактом спостереження білої ворони. Поппер запропонував використовувати принцип спростовуваності для визначення, чи є теорія науковою чи ні: якщо вона не спростовувана, тоді це не наука (псевдонаука). Отже, можливість довести знання не робить його науковим, науковим є лише знання, що включає можливість спростування (але залишається неспростованим).

Флю використав притчу, щоб проілюструвати принцип фальсифікованості, стверджуючи, що переконання повинні бути відкриті для потенційного спростування, щоб бути значущими. Якщо релігійні віруючі продовжуватимуть переосмислювати Бога таким чином, що уникають будь-яких випробувань або доказів, стверджував Флю, концепція втрачає будь-яке значення і вмирає.

Отже, головна філософська проблема цієї історії - зміст і значення релігійних тверджень, якщо вони принципово неперевірні.

3) Запропоновані автором варіанти вирішення проблеми і контраргументи до них

Отже, як вже було раніше сказано Даною, філософською проблемою даної притчі є конфронтація релігійних тверджень та можливості їх перевірки або ж спростування.

Про що ж, зі своєї сторони, акцентує популяризатор цього тексту, та які аргументи та контраргументи виділяє?

Варіант віруючих (точка зору д-р Лівінгстона)

Аргументація: Мій садівник - невидимий , а також мовчазний і невловимий

Алегорія на неосяжного Бога, дії якого ми можемо спостерігати, але не піддаються ніяким перевіркам

Контраргументом Стенлі/Флю є те що твердження є нефальсифікованим, адже вони не підлягають ніякому спростуванню

Яка, чорт забирай, різниця між мовчазним, невидимим, невловимим садівником і відсутністю садівника взагалі?

Аргумент про “красу природи”

Аргумент: більшість з віруючих бачать у природі прикладену руку Бога, як Лівінгстон бачить працю садівника у доглянутій галявині

Натомість, окрім враження та власних спостережень, ми маємо наукові докази, які все більше розчиняють ті особливості, які раніше приписували Богу. Як було сказано в тексті:

По-перше, світ працює сам за законами фізики. Богові не потрібно щодня включати дощ або піднімати сонце.

Що вказує на дієздатність природи без інших втручань, навіть всевишніх.

Але однодумці Лівінгстона стверджуватимуть про те, що має бути хтось, хто надав би першопочаток до циклічної взаємодії тих самих фізичних законів:

Каже віруючий-«лівінгстонівець», саме Бог запалив синю запальничку і запустив Всесвіт.

Аргумент про “добрий задум”

Аргумент: з точки зору віруючих, Богом було створено усе настільки добрим, наскільки можливо, а людський гріх є єдиним, що може усе зіпсувати.

Контраргумент: ми помічаємо що природа далеко не лагідна і добра, і серед проголошеної віруючими “утопії”, нібито створеної Богом, існує відверте зло, від якого не менше страждають не винні люди Їх звернення про допомогу залишаються не почутими. З цього випливає питання чому невинні не отримують тієї руки допомоги в скрутну хвилину?

Проблема пасивного спостерігання Бога

Аргумент: Бог ховається у тіні, і страждання невинних будуть компенсовані, але не в цьому, а в наступному житті.

Але це ж надає ще більше зневіри у Бога, адже за його бездіяльності наділяють стражданнями не тільки грішників, а й не винних. Його образ стає все дедалі подібнішим до того самого садівника, присутність якого неможливо відрізнити від відсутності

Прийняття Флю вищої сили

Не дивлячись на те, що Ентоні Флю усе своє життя був скептиком, він визнав, що створення світу потребує пояснення, яке виходить за межі нашого розуміння. Він не прийняв традиційного віросповідання, певних обрядів, або ж священних текстів, але позбувся радикального атеїзму та визнав наданий першопочток чимось вчим за наше розуміння.

Отже у підсумку, можна сказати, що недивлячись на всі старання віруючих зберегти концепт та ідеологію свого Бога(садівника), такий підхід буде втрачати переконливість та будь-яке реальне значення, що ілюструє головну ідею Ентоні Флю про нефальсифіковані твердження.

4) Власна думка

Зі своєї сторони, я віддаю перевагу ідеології Ентоні Флю, адже жити в постійній ілюзії, створюючи самому собі доказ про чудотворні сили, які ніяк не можуть бути ані доведеними, ані спростованими - я не вважаю раціональним. Раніше у людей було набагато більше причин вірити у щось неземне та божествене: релігія й надприродні пояснення компенсували нестачу знань про світ, природу та людину. Але завдяки науковому прогресу більшість із цих явищ отримали логічне та експериментальне пояснення.

Наука не лише дала розуміння базовим природнім та фізичним процесам, але й головне - навчила людину критично мислити та ставити під сумнів навіть найбільш усталені твердження. На відміну від віри, науковий підхід ґрунтується на доказах, експериментах та можливості спростування. Саме тому я вважаю більш раціональним покладатися на перевірені знання, а не на припущення, що укорінились на фоні незнання